

บทที่ 7

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผล

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาการมีหลายความหมายของคำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยตาในภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ความหมายของคำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยตาในภาษาไทย 3 คำ ได้แก่ คำกริยา มอง ดู และ เห็น ตามบริบททางภาษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต่างๆที่พบในคำกริยาทั้งสามคำ และ (3) เปรียบเทียบการขยายความหมายของคำกริยาทั้งสามคำ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีสมมติฐานดังต่อไปนี้ (1) คำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยตาในภาษาไทยทั้ง 3 คำ ได้แก่คำกริยา มอง ดู และ เห็น เป็นคำที่มีความหมายหลากหลาย ได้แก่ ความหมายที่แสดงการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา ความหมายที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และความหมายที่เกี่ยวกับการแสดงทัศนคติ (2) ความหมายต่างๆของคำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยตา มีความสัมพันธ์แบบอุปลักษณะ แบบนามนัย แบบการมีความหมายตรงไปสู่การมีความหมายเชิงอนุমান และแบบการมีความหมายทั่วไปไปสู่การมีความหมายที่เฉพาะเจาะจง และ (3) การขยายความหมายที่ทำให้คำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยตาแตกต่างกันเกิดจากปัจจัยด้านวากยสัมพันธ์ ด้านอรรถศาสตร์ และด้านปริชาน

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลภาษาที่ใช้จริงในปัจจุบันทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน โดยคัดเลือกจากสื่อต่างๆเพื่อให้ครอบคลุมบริบทการใช้ในปัจจุบัน สื่อที่คัดเลือกมาเป็นแหล่งข้อมูลในครั้งนี้ได้แก่ หนังสือสาระความรู้ทั่วไป หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นวนิยาย รายการทีวี เว็บไซต์ข่าวจากคอมพิวเตอร์ และคลังข้อมูลภาษาของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมประเด็นทางการศึกษา การเมือง ศาสนา สังคม และบันเทิง ข้อมูลภาษาที่เก็บรวบรวมในครั้งนี้

เป็นข้อมูลในระดับประโยคและในระดับบริจเฉท โดยเลือกเก็บเฉพาะประโยคที่มีคำกริยา มอง ดู และ เห็น ปรากฏใช้ในรูปแบบของคำโดดหรือคำพยางค์เดียว ทั้งที่ปรากฏโดยลำพังในประโยคและที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่นๆในรูปแบบของกริยาลี ข้อมูลที่เก็บรวบรวมและนำมาวิเคราะห์มีจำนวนรวมกันทั้งสิ้น 4,058 ตัวอย่าง นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการจำแนกความหมายของคำกริยาทั้ง 3 คำโดยอาศัยบริบททางภาษาและความรู้ทางโลกมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความหมาย ต่อจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต่างๆที่พบในคำกริยา มอง ดู และ เห็น

ในการวิเคราะห์ความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชานที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายปรากฏการณ์การมีหลายความหมายของคำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์กระบวนการในการขยายความหมายที่เกิดขึ้นในคำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยตาทั้งสามคำ

ผลการวิเคราะห์ความหมายของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ในภาษาไทยสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางเอาไว้ในข้อที่หนึ่ง กล่าวคือคำกริยา มอง ดู และ เห็น เป็นคำที่มีหลายความหมาย โดยความหมายที่พบได้แก่ความหมายที่แสดงการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส ความหมายที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจ และความหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงทัศนคติ ต่อไปนี้คือความหมายที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้จากคำกริยา มอง ดู และ เห็น พร้อมตัวอย่างประกอบในแต่ละความหมาย

คำกริยา มอง มีความหมายรวมทั้งสิ้น 6 ความหมาย ได้แก่

1. ส่งสายตาไปยังเป้าหมาย
  - (1) พัดยศก้มลงมองดอกไม้ในมือ
2. เหม่อลอย
  - (2) อานูชมองออกไปนอกหน้าต่าง อาจจะนึกถึงความเหงาและโหลเลขของพี่ระวี
3. สนใจ
  - (3) เราจำเป็นต้องเรียกร้องให้สังคมหันมามองภัยทางเพศซึ่งหลายคนคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา

4. ติดตามสถานการณ์
  - (4) การแสดงออกของนักการเมือง อย่าลืมนักการเมือง ประชาชนมองอยู่
5. คิดพิจารณา
  - (5) เราไม่สามารถรักษาคนโดยไม่มองว่าสาเหตุเกิดจากอะไร
6. ประเมิน
  - (6) รัฐบาลมองว่าภายใน 1 เดือนนับจากนี้การดำเนินการกับไอทีวีจะมีความชัดเจนที่สุด

คำกริยา ดู มีความหมายรวมทั้งสิ้น 10 ความหมาย ได้แก่

1. ใช้ตารับรู้เป้าหมาย
  - (7) เขาให้คนใช้นั่งดูทีวีที่หน้าต่าง
2. อ่าน
  - (8) น้องชายดูหนังสือสอบทั้งวัน
3. ชมการแสดง
  - (9) วันๆอยู่แต่บ้าน ไม่รู้จะทำอะไรก็เลยดูทีวีทั้งวัน
4. เอาใจใส่
  - (10) แม่บอกให้หนูช่วยดูน้อง
5. ติดตามสถานการณ์
  - (11) สถานการณ์การเมืองยังไม่น่าไว้วางใจ ประชาชนอย่างพวกเราคงต้องคอยดูกันต่อไป อย่าได้ชะล่าใจเด็ดขาด
6. คิดพิจารณา
  - (12) หลังจากที่ปรับโครงสร้างกระทรวงทบวงกรมแล้ว หัวหน้า cluster จะต้องไปดูว่าโครงสร้างภายในที่มีอยู่เหมาะสมหรือไม่
7. ประเมิน
  - (13) เรื่องคำสั่งโยกย้ายตำรวจแล้วแต่เราจะรักใครชอบใคร หากชอบเราก็รู้ว่าถูก ไม่ชอบก็ดูว่าผิด ผมคงจะไปห้ามความนึกคิดของใครไม่ได้
8. ทำให้รู้
  - (14) ผมคิดว่าเราน่าจะถามเจ้าตัวเขาดูว่าเขายินดีที่จะไปไหม

9. แสดงการคาดคะเน

(15) เธอมองหน้าตาที่ดูจริงจังของเขาแล้วก็ปฏิเสธไม่ลง

10. ดึงความสนใจ

(16) ทีมงานยกน้ำดื่มมาให้เหมียว หอยแครง “ดู ... ดู ... ฮอทหรือไม่ฮอท มีคนยก
น้ำมาเสิร์ฟถึงที่”

คำกริยา เห็น มีความหมายรวมทั้งสิ้น 7 ความหมาย ได้แก่

1. รับรู้เป้าหมายด้วยตา

(17) นรุตหันไปเห็นพัศดยศเดินเข้ามาพอดี

2. รับรู้ภาพในความคิด

(18) ผมฝันเห็นพ่อ ผมอยากให้ฝันเป็นความจริง

3. คำนึง

(19) สุกุลเห็นหาดกมลามาดังแต่เกิด

4. พบเจอ

(20) ผมได้เห็นหน้าแม่ปีละหน

5. รู้

(21) ปัญญาทำให้เห็นรากเหง้าของปัญหา

6. เชื่อ

(22) เขาเห็นว่าคำสอนทางศาสนาพุทธลึกซึ้งยิ่งนัก

7. แสดงการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(23) เห็นคุณย่าบอกว่าที่คิมดูหนังสือหนักเลยรี

ในการวิเคราะห์ความหมายของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ผู้วิจัยอาศัยบริบททางภาษา (linguistic context) และบริบทที่อยู่นอกเหนือตัวภาษาซึ่งได้แก่ความรู้ทางโลก (world knowledge) มาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกความหมายของคำกริยาทั้ง 3 คำ บริบททางภาษาที่ช่วยในการวิเคราะห์ความหมายของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ครอบคลุม (1) คุณสมบัติทางความหมายของคำที่ปรากฏร่วมกับคำกริยา มอง ดู และ เห็น โดยเฉพาะนามวลีในตำแหน่งกรรมที่ระบุเป้าหมายที่ตามองเห็น ตลอดจนความหมายของอนุภาคที่ปรากฏหลังคำกริยาทั้ง 3 คำ (2) คำหรือวลีที่อยู่ข้างเคียงคำกริยา มอง ดู และ เห็น ไม่ว่าจะ เป็นคำกริยาที่ประกอบร่วมกับ

คำกริยาทั้งสามในหน่วยสร้างกริยาวลี คำช่วยกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาทั้งสาม คำบุพบท และวลีที่อยู่ข้างเคียงคำกริยาทั้ง 3 คำ และ (3) โครงสร้างประโยคที่คำกริยาทั้งสามปรากฏอยู่

ความหมาย 'ส่งสายตาไปยังเป้าหมาย' 'ใช้ตารับรู้เป้าหมาย' และ 'รับรู้เป้าหมายด้วยตา' เป็นความหมายพื้นฐานของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ตามลำดับ การที่ผู้วิจัยกล่าวว่าความหมายดังกล่าวเป็นความหมายพื้นฐานของคำกริยาทั้ง 3 คำก็เนื่องจากความหมายดังกล่าวเป็นความหมายที่เด่นในเชิงมโนทัศน์ (conceptual salience) กล่าวคือความหมายดังกล่าวมีความเป็นรูปธรรมที่สามารถรับรู้ได้ด้วยตาโดยตรง เพราะเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประสบการณ์ทางกายที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าในชีวิตประจำวัน รูปธรรมของความหมายจึงหยั่งรากลึกแน่นหนาในระบบปริชานของผู้ใช้ภาษา กล่าวได้ว่าความหมายพื้นฐานคือความหมายที่ผูกติดกับคำกริยา มอง ดู และ เห็น จนกลายเป็นความหมายประจำคำ เมื่อใดที่พบเจอคำกริยาทั้งสาม ความหมายนี้ก็จะผุดขึ้นมาในความคิดของเจ้าของภาษาเป็นลำดับต้นๆ เสมอ นอกจากนี้ความหมายพื้นฐานดังกล่าวยังเป็นความหมายตั้งต้นในกระบวนการขยายความหมายของคำกริยาทั้ง 3 คำด้วย โดยที่การขยายความหมายที่เกิดขึ้นในคำกริยา มอง ดู และ เห็น มีทิศทางในการขยายความหมายจากความหมายรูปธรรม (ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยตาโดยตรง) ไปยังความหมายที่เป็นนามธรรม (ความหมายที่เกี่ยวข้องกับปริชาน)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต่างๆ ของคำกริยา มอง ดู และ เห็น เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 โดยพบว่าความหมายที่ขยายมาจากคำกริยาทั้ง 3 คำมีความสัมพันธ์ต่อกัน 2 ลักษณะดังนี้

(1) ความสัมพันธ์แบบการมีความหมายคล้ายคลึงกัน (similar sense) โดยความหมายทั้งสองต่างมีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน ความหมายที่คล้ายคลึงกันได้แก่ความหมาย 'เหม่อลอย' ของคำกริยา มอง มีความหมายคล้ายคลึงกับความหมายพื้นฐานของคำกริยา มอง ต่างกันที่คุณสมบัติ [เจตนาในการมอง] ที่ไม่มีอยู่ในความหมาย 'เหม่อลอย' ความหมาย 'อ่าน' และ 'ชมการแสดง' ของคำกริยา ดู มีความหมายคล้ายคลึงกับความหมายพื้นฐานของคำกริยา ดู ที่แสดงการรับรู้ด้วยตาโดยเจตนา ต่างกันที่ประเภทของเป้าหมายในการรับรู้ ซึ่งได้แก่มหรรลพประเภทต่างๆ และหนังสือ มุมมองเป้าหมายที่แตกต่างกันระหว่างรูปทรงกับเนื้อหาทำให้คำกริยา ดู ขยายความหมายจากการมีความหมายกว้างไปสู่ความหมายที่เฉพาะเจาะจง โดยมีคุณสมบัติบางประการได้รับการขบเน้นในความหมายทั้งสองอันทำให้ความหมายดังกล่าวแตกต่างจาก

ความหมายพื้นฐาน คุณสมบัติที่กล่าวถึงได้แก่ [ความบันเทิง] ที่ถูกเน้นในความหมาย 'ชมการแสดง' และ [ความตั้งใจ] เป็นคุณสมบัตินี้ได้รับการขบเน้นในความหมาย 'อ่าน' ความหมาย 'รับรู้ภาพในความคิด' ของคำกริยา เห็น มีความหมายคล้ายคลึงกับความหมายพื้นฐานของคำกริยา เห็น ต่างกันที่คุณสมบัติ [ความเป็นรูปธรรมของเป้าหมาย] ที่ไม่มีอยู่ในความหมาย 'รับรู้ภาพในความคิด'

(2) ความสัมพันธ์ที่ยึดโยงกันและกัน (related sense) ในกรณีนี้ นามนัยและอุปลักษณะเข้ามามีบทบาทในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยตา และความหมายที่เกี่ยวข้องกับปริชาน

นามนัยคือกลไกทางปริชานที่เชื่อมโยงประสบการณ์ทางปริชานให้เข้ามาเป็นคุณสมบัตินี้หนึ่งในแวดวงมโนทัศน์การรับรู้ด้วยตา ประสบการณ์ทางปริชานที่เข้ามายึดโยงภายในแวดวงมโนทัศน์การรับรู้ด้วยตาด้วยนามนัยได้แก่ ความสนใจ ความเอาใจใส่ การเฝ้าติดตามด้วยความสนใจ ความคุ้นเคย และการพบปะเจอเจอกันในทางสังคม ประสบการณ์เหล่านี้มักจะเกิดควบคู่กับประสบการณ์การรับรู้ด้วยตาเสมอ ดังนั้นการกล่าวถึงประสบการณ์ทางตาจึงกระตุ้น (activate) หรือช่วยให้เราเข้าถึง (provide access) ประสบการณ์ทางปริชานที่มักเกิดควบคู่กันเสมอ เช่น การหันไปมองสิ่งใดสิ่งหนึ่งแสดงถึงความสนใจที่มีต่อสิ่งดังกล่าว การได้เห็นสิ่งใดสิ่งใดสิ่งหนึ่งบ่อยครั้งทำให้เกิดความคุ้นเคย เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการอ้างอิงความหมายในแบบนามนัยเกิดขึ้นเฉพาะในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยตาเท่านั้น

ในกรณีนี้ที่คำกริยา มอง ดู และ เห็น ปรากฏในบริบทที่ไม่เกี่ยวข้องใดๆกับการรับรู้ด้วยตา เมื่อนั้นอุปลักษณะซึ่งเป็นกระบวนการทางปริชานอีกรูปแบบหนึ่งจะเข้ามามีบทบาทที่ทำให้คำกริยาทั้ง 3 คำขยายความหมายไปยังปริชาน โดยการนำแวดวงมโนทัศน์การรับรู้ด้วยตา มาเป็นแบบเปรียบเพื่ออ้างอิงไปยังแวดวงมโนทัศน์ปริชาน การเทียบโยงข้ามแวดวงมโนทัศน์เกิดขึ้นจากการที่ผู้ใช้ภาษามองเห็นความสอดคล้องกันในระหว่างแวดวงมโนทัศน์ทั้งสอง โดยมีนามนัยเป็นตัวกลางที่ทำให้แวดวงมโนทัศน์ทั้งสองเข้ามายุติโยงกันและกันจนเอื้อให้เกิดการนำคำกริยา มอง ดู และ เห็น มาใช้ในบริบทที่ไม่เกี่ยวข้องใดๆกับการรับรู้ด้วยตา แต่เป็นการนำมาใช้เพื่อเทียบโยงไปยังแวดวงมโนทัศน์ปริชานที่มีความเป็นนามธรรมอันยากแก่การเข้าถึง

จากผลการวิเคราะห์ความหมายของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในบทที่ 3 - 5 เหตุการณ์การรับรู้ด้วยตาถูกนำมาใช้เป็นแบบเปรียบในเชิงอุปลักษณะเพื่ออ้างอิง

ไปยังปริชานหรือกระบวนการทางความคิดในแง่มุมมองต่างๆ การเทียบโยงความสอดคล้องระหว่าง
 แวดวงมโนทัศน์การรับรู้ด้วยตาและแวดวงมโนทัศน์ปริชานด้วยอุปลักษณะมีรูปแบบดังนี้

แวดวงมโนทัศน์ “การรับรู้ด้วยตา”		แวดวงมโนทัศน์ “ปริชาน”
หันไปมองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง	→	สนใจ / เอาใจใส่
จ้องมองสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเวลานาน	→	สนใจ / เอาใจใส่
ชี้ชวนให้ดูสิ่งใดสิ่งหนึ่ง	→	ดึงความสนใจ
มองสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่คลาดสายตา	→	สนใจติดตามความเป็นไป
มองสำรวจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง	→	คิดพิจารณาเพื่อค้นหาข้อมูลบางอย่าง
เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง	→	รู้ / เข้าใจ
เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งบ่อยๆ	→	คุ้นเคย

ตาราง 7.1 การเทียบโยงข้ามแวดวงมโนทัศน์ระหว่าง“การรับรู้ด้วยตา”และ“ปริชาน”
 ด้วยอุปลักษณะ

จะเห็นได้ว่าการเทียบโยงข้ามแวดวงมโนทัศน์ระหว่างการรับรู้ด้วยตาและปริชานมีลักษณะเป็น
 การเปรียบเทียบความสอดคล้องในระดับโครงสร้าง กล่าวคือวิธีการมองถูกนำมาใช้เป็นแบบ
 เปรียบเชิงอุปลักษณะเพื่อสื่อถึงวิธีการคิด วิธีการมองจึงเข้ามาสัมพันธ์คล้องจองกับวิธีการคิด
 โดยมีนามนัยช่วยเชื่อมโยงประสบการณ์ทั้งสองให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันในระบบปริ
 ชานของผู้ใช้ภาษา และด้วยความสัมพันธ์อันแน่นระหว่างประสบการณ์ทั้งสองนี้เองที่เอื้อให้
 เกิดการเทียบโยงข้ามแวดวงมโนทัศน์ด้วยอุปลักษณะ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต่างๆของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ใน
 ครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของเทย์เลอร์ (Taylor, 1995) โกตลีย์ (Goatly, 1997) รูอิส เดอ
 เมนโดซา อิบาเนซ และ โอตาล คัมโป (Ruiz de Mendoza Ibáñez and Otal Campo, 2002 : 9)
 บาร์เซโลนา (Barcelona, 2003) และ หนิง หยู (Yu, 2004) ที่เห็นตรงกันว่านามนัยคือฐานที่
 นำไปสู่การเทียบโยงข้ามแวดวงมโนทัศน์ด้วยอุปลักษณะ

เมื่อนำความหมายของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ไปแล้วข้างต้นมาเปรียบเทียบกับความหมายของคำกริยาทั้ง 3 คำในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2542 พบว่าพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานยังเก็บความหมายของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ไม่ครบถ้วน โดยเฉพาะในกรณีของคำกริยา มอง พบว่าพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความคำกริยา มอง เอาไว้เพียงความหมายเดียวได้แก่ความหมาย 'มุงดู' ซึ่งเป็นความหมายที่แสดงการรับรู้ด้วยตา ทั้งๆที่จริงแล้วคำกริยา มอง ในภาษาไทยถูกนำมาใช้ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับแง่มุมทางปริชานหลายความหมาย อาทิ ความหมาย 'สนใจ' 'คิดพิจารณา' และ 'ประเมิน' เป็นต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะได้มีการชำระพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานเพื่อให้มีความทันสมัยและเป็นแหล่งอ้างอิงที่ถูกต้องสมบูรณ์สำหรับเจ้าของภาษาและชาวต่างประเทศที่สนใจศึกษาภาษาไทย

ปัญหาหนึ่งที่ผู้วิจัยพบในระหว่างการจำแนกความหมายของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ได้แก่การเผชิญกับความหมายเหลื่อมซ้อนกัน (overlapping sense) ของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ในหลายบริบท เช่นในตัวอย่างต่อไปนี้

- (24) เวลาซินดี้รักที่จะคบกับใคร จะไม่มีเผื่อเลือก ไม่มองคนอื่นเลย คิดว่าคนนี้เป็นคนเดียวโอเคที่สุดแล้ว
- (25) ผมค่อนข้างมองตลกได้ละเอียด

คำกริยา มอง ในประโยคข้างต้นมีความหมายคาบเกี่ยวกันอยู่ระหว่างการรับรู้ด้วยตา และกระบวนการทางความคิด ความหมายที่เด่นเคียงคู่กันในคำกริยา มอง ในประโยค (24) ได้แก่ความหมาย 'ส่งสายตาไปยังเป้าหมาย' และความหมาย 'สนใจ' ในประโยค (25) ได้แก่ความหมาย 'ส่งสายตาไปยังเป้าหมาย' และความหมาย 'คิดพิจารณา'

- (26) เหมียวสองกระจกดูความเรียบร้อยของเครื่องแต่งตัว

ในประโยค (26) ความหมายที่เด่นเคียงคู่กันในคำกริยา ดู ได้แก่ความหมายที่แสดงการรับรู้ด้วยตาและความหมาย 'คิดพิจารณา' ซึ่งเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับปริชาน

(27) เวลาลงไปในพื้นที่เองก็จะเห็นปัญหาได้ด้วยตัวเอง

ในประโยค (27) ความหมายที่ถูกขบขันเคียงคู่กันในคำกริยา เห็น ได้แก่ความหมายที่แสดงการรับรู้ด้วยตาและความหมาย 'รู้' ซึ่งเป็นความหมายที่บ่งบอกการรับรู้ที่เกิดขึ้นในทางปริชาน

การที่คำกริยา มอง ดู และ เห็น ในหลายบริบทมีความหมายเหลื่อมซ้อนกันระหว่างการรับรู้ด้วยตาและปริชานถือเป็นหลักฐานที่สนับสนุนแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชานที่ว่า การขยายความหมายของคำมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (gradient) เราจึงไม่สามารถแยกความหมายแต่ละความหมายของคำออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เนื่องจากแต่ละความหมายต่างก็มีคุณสมบัติทางความหมายบางประการร่วมกันหรือเหลื่อมซ้อนกันอยู่ (fuzzy boundary) นักอรรถศาสตร์ปริชานมองว่าสำหรับคำที่มีหลายความหมาย (polysemy) นั้น ความหมายต่างๆของคำจะมีระดับความแตกต่างระหว่างกันมากน้อยเป็นแนวต่อเนื่อง (continuum) ด้วยเหตุนี้การวิเคราะห์ความหมายของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ในหลายบริบทจึงสร้างปัญหาให้กับผู้วิเคราะห์ (ทั้งที่ก็เป็นเจ้าของภาษาดังกล่าว) ในแง่ของความคลุมเครือ (vagueness) ในการตีความ เช่นในประโยคต่อไปนี้

(28) ประเทศเราไม่ได้มีทักษะในการเป็นพ่อค้าอย่างสิงคโปร์ เพราะฉะนั้นเราต้องมองว่าเราเป็นใคร แข็งแรงตรงไหน

(29) เมื่อได้ลองอ่านข้อมูลจากหนังสือเล่มนี้แล้วเห็นว่ามีที่น่าเชื่อถือและเป็นไปได้

คำกริยา มอง ในประโยค (28) มีความหมายคลุมเครือระหว่างความหมาย 'คิดพิจารณา' และ 'ประเมิน' คำกริยา เห็น ในประโยค (29) มีความหมายคลุมเครือระหว่างความหมาย 'รู้' และ 'เชื่อ' ปรัชญาการณืข้างต้นสะท้อนให้เห็นแนวโน้มของการขยายความหมายของคำกริยา มอง ดู และ เห็น ในภาษาไทยว่ามีลักษณะการขยายความหมายอย่างค่อยเป็นค่อยไปจากความหมายที่แสดงการรับรู้ด้วยตาสู่มุมปริชานที่มีความหมายใกล้เคียงกันจนแทบจะมองไม่เห็นความแตกต่างระหว่างกัน

คำกริยา เห็น ในความหมายที่แสดงการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในประโยคต่อไปนี้เป็น
คือหลักฐานที่พิสูจน์ให้รู้ว่าการรับรู้ด้วยตาเป็นการรับรู้ที่เด่นที่สุดในเชิงมโนทัศน์

(30) เห็นคนโบราณเค้าบอกว่าพะยูนเหมือนนางเงือก

(31) เห็นได้ยินว่าตอนเด็กๆคุณก็มาเที่ยวทะเลแถวนั้นบ่อยๆนี่

ในประโยคข้างต้น การรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางหูผ่านการได้ยินได้ฟังจากคนอื่นเป็น
แหล่งข้อมูลแท้จริงของผู้พูด เช่นในประโยค (30) ผู้พูดรู้ว่าพะยูนเหมือนเงือกเนื่องจากได้ยินคน
เก่าคนแก่เล่ากันต่อๆมา หรือในประโยค (31) ผู้พูดได้ฟังคำบอกเล่าจากคนอื่นว่าชายหนุ่มเคย
มาเที่ยวทะเลแถวนั้นอยู่บ่อยครั้ง จะเห็นได้ว่าข้อมูลดังกล่าวไม่ใช่สิ่งที่ผู้พูดเคยเห็นด้วยตาตนเอง
มาก่อนแต่อย่างใด แหล่งข้อมูลที่แท้จริงในประโยคข้างต้นจึงได้แก่ “คำบอกเล่า” (hearsay)
อย่างไรก็ตามผู้พูดใช้คำกริยา เห็น มาประกอบหน้าข้อความดังกล่าวเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือ
ของข้อมูลที่ได้รับรู้มา แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ด้วยตาเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่า
การได้ยิน การรับรู้ด้วยตาจึงเป็นการรับรู้ที่เด่นที่สุดในมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา

7.2 ข้อเสนอแนะ

ในท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการศึกษาในอนาคตสำหรับผู้สนใจ
ปรากฏการณ์การมีหลายความหมายของคำ โดยเฉพาะในหมวดคำที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วย
ประสาทสัมผัสดังนี้

1. เพื่อความถูกต้องแม่นยำในการระบุความหมายพื้นฐานของคำ ผู้วิจัยเสนอให้ใช้วิธี
ทดสอบทางจิตวิทยาเพื่อค้นหาว่าความหมายใดเป็นความหมายที่เด่นที่สุดในระบบปริชานของ
ผู้ใช้ภาษา ความหมายพื้นฐานคือความหมายที่เกาะเกี่ยวยึดโยงกับคำอย่างแนบแน่นจนฝังราก
ลึกในระบบปริชานของผู้ใช้ภาษา การที่ความหมายพื้นฐานเป็นความหมายที่เด่นชัดที่สุด
เนื่องมาจาก (1) ความเป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสรับรู้ได้ด้วยตาโดยตรง (2) เกี่ยวข้องโดยตรง
กับประสบการณ์ทางกายที่คุ้นเคย (3) เป็นความหมายแรกเริ่มที่เรียนรู้ตั้งแต่จำความได้ (4) เป็น
ความหมายที่พบและใช้บ่อยที่สุดในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน และ (5) เป็นความหมายที่ง่าย
หรือสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึง โดยเป็นความหมายที่สามารถเรียกมาใช้งานได้ทันทีทันใด ด้วย
คุณสมบัติข้างต้น ความหมายพื้นฐานจึงเป็นความหมายที่ผู้ใช้ภาษานึกถึงเป็นลำดับแรกเสมอใน

การใช้ภาษา วิธีการทดสอบที่สามารถนำมาใช้เพื่อค้นหาความหมายพื้นฐานมีหลายวิธี เช่น การทดสอบโดยให้ผู้ใช้ภาษาสร้างประโยคที่ใช้คำที่กำหนดภายในเวลาจำกัดหรือให้ผู้ใช้ภาษาบอกความหมายของคำ (recognition test) เป็นต้น สำหรับผู้ที่สนใจการทดลองทางจิตวิทยาเพื่อการทดสอบความหมายพื้นฐานของคำสามารถศึกษาได้จากงานของอีลินอร์ รอสช (Rosch) และ เรมอนด์ กิบส์ (Gibbs)

2. ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะได้มีการทำการวิจัยเรื่องการรู้จำภาษา (language acquisition) ของเด็กในวัยเริ่มเรียนรู้ภาษา เพื่อศึกษาพัฒนาการของเด็กในการเรียนรู้ความหมายที่เป็นนามธรรมในคำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยตา การศึกษาวิธีการที่เด็กใช้ในการเรียนรู้ความหมายที่เป็นนามธรรมในคำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยตา น่าจะช่วยยืนยันได้ว่ากลไกทางปริชานแบบใดที่เอื้อให้เกิดการขยายความหมายในคำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยตา กล่าวคือการขยายความหมายเกิดขึ้นจากการเทียบโยงความคล่องจงข้ามแควดวงมโนทัศน์แบบอุปลักษณะ หรือเกิดขึ้นจากการอ้างอิงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในแควดวงมโนทัศน์เดียวกันแบบนามนัย หรือเกิดขึ้นด้วยวิธีการอื่นๆ

3. ผู้วิจัยเสนอให้ทำการวิเคราะห์ความหมายของหมวดคำที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้งห้าในภาษาไทยซึ่งได้แก่หมวดคำที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยตา นู จมูก ลิ้น และ กาย คำที่ศึกษาไม่ควรจำกัดเฉพาะคำกริยาเท่านั้น จากการสังเกตในเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่าหมวดคำที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้งห้าส่วนใหญ่มักจะเป็นคำที่มีหลายความหมาย โดยความหมายที่พบในหมวดคำเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้แก่ความหมายที่เกี่ยวข้องกับปริชานและอารมณ์ความรู้สึกซึ่งเป็นประสบการณ์ภายในของมนุษย์ เช่นหมวดคำที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางจมูกผ่านการดมกลิ่นในภาษาไทยสามารถนำมาใช้เพื่อสื่อถึงปริชานและอารมณ์ความรู้สึกได้หลากหลายแง่มุม เช่นคำกริยา *ส่งกลิ่น* ในประโยค *คอมพิวเตอร์ส่งกลิ่นลึกลับแปลก* เอื้อเอหกชนหมายถึง *ชวนให้สงสัย* ซึ่งเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางความคิด คำกริยา *เหม็น* ในประโยค *รัฐบาลชุดนี้ยิ่งอยู่ยิ่งเหม็น* สื่อถึงความรู้สึกไม่พอใจ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกด้วยว่าคำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสหลายคำในภาษาไทยขยายความหมายไปยัง 'รู้' ได้เช่นเดียวกับคำกริยา *เห็น* เช่นในตัวอย่างต่อไปนี้ *เห็นความจริง สัมผัสสภาพ ลึมรสความลำบาก* หรือ *ได้กลิ่นความไม่ชอบมาพากล* เป็นต้น ผู้วิจัยเชื่อว่าการศึกษามวลคำที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสน่าจะช่วยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ยึดโยงกันอยู่อย่างแนบแน่นระหว่างการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสและปริชานหรือกระบวนการทางความคิด